

Reactie op het artikel van Venneman

Met veel belangstelling heb ik het artikel 'Werken met werkelijkheden' van Ben Venneman gelezen in de SP 58. Omdat het bij mij vragen oproepen heeft wil ik reageren.

Toen ik het de eerste keer gelezen riep het verwarring op. Ik kon geen lijn uit het stuk halen: wordt Betty Neuman verklaard? Wordt het in een andere context geplaatst? Haalt hij er één begrip uit en wordt dat een nieuw model? Ongetwijfeld had de verwarring ook te maken met mijn eigen ontwikkeling te weten, de overgang van bijna geheel intuïtief verplegen naar inpassen van (al dan niet evidence based) onderbouwen. Maar na herlezen ontdekte ik dat er ook iets met het artikel aan de hand is (uiteraard vanuit mijn werkelijkheid gezien!).

Ik ben in de gelukkige omstandigheid het model Neuman, zij het theoretisch te kennen. Het is een heel gecompliceerd model. Verberk en de Kuiper constateerden dit ook en maakten een heldere vertaling (verpleegkunde volgens het Neuman model; F. Verberk, M. de Kuiper; van Gorcum Dekker & van de Vegt 1995). Wil je dit implementeren dan moet dit als een project worden opgenomen, dan heeft het een kans van slagen. In 1998 verscheen een werk waarin Neuman met rehabilitatie verbonden wordt (Rehabilitatie en Verpleegkunde; J. Lensen en J. Betsema; Elsevier/ de Tijdstroom). De intentie van de schrijvers rehabilitatie meer handen en voeten te geven vanuit verpleegkundig perspectief is in 225 bladzijden mijn inziens goed geslaagd. Neuman is een zeer goede structuur voor verpleging vanuit sociale steun en dat is ook één van de peilers van

rehabilitatie. Ook hier geldt dat praktische implementatie een 'hell of a job' zal zijn, veel voorbereiding en een lange adem vereist. Het boek van Lensen en Betsema opent treffend met het citaat: 'als je me kunt genezen genees me dan. Maar als je me niet kunt genezen help me dan te leven'. Venneman opent met een, overigens heldere, inleiding waarin hij stelt dat de SPV grosso modo maar één mogelijkheid heeft: 'hoe is de cliënt zover te krijgen dat hij een andere manier van denken en handelen wil overwegen? Het roept bij mij het idee op dat hij dit een beperking vindt. Ik vind het jammer dat hij dit niet verder onderbouwt want het is een interessante gedachtegang. Overigens durf ik de stelling in twijfel te trekken omdat ik uit eigen en praktijk van anderen weet dat er vele cliënten zijn waar wij 'niets doen' omdat we weten dat dit de beste attitude is (en zeker niet de makkelijkste).

Verder lezend rijzen er meer vragen. Ten eerste is in bijna alle gevallen de reden van inroepen van een SPV dat er iets vastloopt: de cliënt en zijn systeem. Het is dus allerminst vreemd dat wij zoeken naar andere wegen. Daar zijn we voor ingehuurd. En in vele gevallen doorbreken wij een patroon waardoor cliënt en systeem weer verder kunnen. Wat is de beperking van het streven naar verandering?

Ten tweede besluit Venneman de inleiding met de vraag hoe 'kun je cliënten leren meer bewust en systematisch te reflecteren op hun eigen werkelijkheid en waarheden'. Hij benadrukt dat de werkelijkheid (zich uitend in zijn verhaal) van de cliënt naar

de achtergrond raakt. Als wij het naar voren halen, waar ik overigens groot voorstander van ben, met welk ander doel dan het een middel te laten zijn om te komen tot verandering? Het verhaal om het verhaal heeft weinig meerwaarde. En als wij het verhaal zo teruggeven aan de cliënt dat hij er een betekenis aan ontleend is er sprake van een interventie, met verandering tot gevolg want dat is een interventie eigen. Qua stijl vind ik het opvallend dat Venneman zich lijkt te distantiëren van zijn eigen beroepsgroep. Er zit een wijzend vingertje in de inleiding. De werkelijkheid van Venneman ten aanzien van de SPV beroepsgroep lijkt er een van afstand. Het stuk zelf is moeilijk leesbaar. Dat is jammer want wat Venneman ons wil vertellen is zeker waardevol maar zo beschreven doet het afbreuk aan het moois wat er is. De terminologie draagt hier zeker aan bij. Veel termen en duidingen uit de psychologie. Een

begrip als gecreëerde werkelijkheid, wat Neuman in een heel gebalanceerde context heeft geplaatst, een nieuw kader te geven binnen gestalt en constructivisme vind ik tekort doen aan Neuman. Het doet me denken aan het woord auto wat bij automaat een andere inhoud heeft als bij automatiek maar met een beetje fantasie kan ik er een brug tussen slaan. De intentie van Venneman is mij, denk ik helder: zet de cliënt niet onder druk tot anders doen en denken maar neem zijn verhaal en werkelijkheid serieus. Ik had het prettig gevonden als het artikel dichter bij de verpleegkundige werkelijkheid was gebleven dat wil zeggen houdt helder voor ogen wat er gezegd wil zijn want hiermee zou elke cliënt het spoor bijster raken. Het heeft mij gesterkt in mijn SPV-identiteit die toch een andere werkelijkheid is. En daar ben ik Venneman dankbaar voor.

Mark Nobel